

Internationella patientsäkerhetsdagen 2022

Världshälsoorganisationen WHO har utlyst 17 september till internationell patientsäkerhetsdag. Dagen har firats sedan 2019. Dagen firas runt om i världen och dess syfte är att öka medvetenheten om patientsäkerhet. I Finland uppmärksammas samtidigt klientsäkerheten, dvs. socialvården och socialtjänsterna samt deras klienter. I Finland firas dagen därför som Klient- och patientsäkerhetsdagen. Programmet är i första hand avsett för klienter och patienter.

Dagen har ett nytt tema varje år, men temafärgen är alltid orange. Färgen symboliserar patientsäkerhetens centrala roll i ländernas strävan efter att uppnå en universell hälso- och sjukvård. I Finland symboliserar den orange färgen patient- och klientsäkerhetens centrala roll i arbetet för jämlika social- och hälsovårdstjänster. Temafärgen syns under dagens lopp bland annat i form av belysning på byggnader och monument. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för arrangemangen på nationell nivå, medan programmet koordineras av Klient- och patientsäkerhetscentret.

Den fjärde Internationella patientsäkerhetsdagen firades den 17 september 2022. Planeringen inleddes våren 2022 med ett gemensamt möte där vi planerade kommunikationen, diskuterade regionala evenemang, funderade på det nationella webinariets innehåll och lanserade belysningskampanjen. Planeringen fortsatte per e-post under sommaren och hösten.

I genomförandet deltog utöver centret och SHM även Fimea, THL, flera sjukvårdsdistrikt, sjukhus, städer och välfärdsområden samt patient- och fackorganisationer. Centrets uppgift var att planera och genomföra klient- och patientsäkerhetsdagens webinarium i samarbete med andra aktörer samt att planera och genomföra kommunikationen, administrera webbsidan och rapportera till ministeriet och WHO.

Temat säker läkemedelsbehandling

Temat för årets Klient- och patientsäkerhetsdag var säker läkemedelsbehandling, *medication safety*, och sloganen var "*Medication without harm*", som fritt översattes till "Medicinering i trygga händer".

Säker läkemedelsbehandling är ett mycket viktigt tema. Avvikelse inom läkemedelsbehandlingen är en av de största riskerna inom hälso- och sjukvården när det gäller skador som kan undvikas: de kan leda till en allvarlig patientskada, till och med till döden. Målet för patientsäkerhetsdagen 2022 var därför att öka medvetenheten om skador med anknytning till läkemedelsbehandling, att förbinda olika aktörer att förebygga avvikelser och minska den skada som beror på läkemedelsbehandling samt att uppmana klienter, patienter och anhöriga att aktivt bidra till läkemedelsbehandlingens säkerhet.

Dagens tema bidrog också till att förstärka målet "*Medication without harm*", som är målet för den patientsäkerhetsutmaning som WHO startade 2017. Det globala målet för utmaningen var att före år 2022 halvera antalet allvarliga läkemedelsavvikelse som går att undvika.

Material

Som en del av patientsäkerhetsutmaningen har WHO gett ut verktyget "Patient engagement tool" för att engagera patienten att bidra till en säker läkemedelsbehandling. Där beskrivs fem skeden i läkemedelsbehandlingen där klienten eller patienten själv kan minska risken för skador som beror på läkemedelsbehandlingen. Verktyget används tillsammans med yrkespersoner inom hälso- och sjukvården, men dess syfte är att förstärka klientens och patientens egen roll i säkerställandet av en säker läkemedelsbehandling.

Verktyget hade redan tidigare översatts till finska (Saano och Taam-Ukkonen. Lääkehoidon käsikirja) och centret lät översätta texten till svenska. SHM gjorde infografer av översättningarna så att de kunde användas i kommunikationen.

5 steg till säker medicinering

Börja medicinera

- ▶ Vad heter medicinen och för vad används den?
- ▶ Vilka risker och eventuella biverkningar medför medicinen?

Ta medicinen

- ▶ När ska jag ta medicinen och i vilken dos?
- ▶ Vad ska jag göra om jag får biverkningar av medicinen?

Lägga till en medicin

- ▶ Behöver jag andra mediciner?
- ▶ Kan en ny medicin påverka min övriga medicinering?

Se över medicineringen

- ▶ Hur länge ska jag använda medicinerna?
- ▶ Har jag någon medicin som jag inte längre behöver?

Avsluta medicineringen

- ▶ När ska jag sluta använda medicinen?
- ▶ Vart ska jag anmäla om jag blir tvungen att sluta använda medicinen på grund av biverkningar?

Translated by Saano and Taam-Ukkonen: Lääkehoidon käsikirja, edition 9-10, 2021. Sanomapro from infographic by WHO detailing the 5 Moments for Medication Safety, 2019. WHO is not responsible for the content or accuracy of this translation. In the event of any inconsistency between the English and the translated version, the original English version shall be the binding and authentic version.

Utöver infograferna gjorde SHM en finskspråkig version av logon för World Patient Safety Day. Materialet finns på klient- och patientsäkerhetsdagens webbsida, som administreras av centret: <https://klientochpatientsakerhetscentret.fi/evenemang-och-utbildningar/who-global-patient-safety-day/internationella-patientsakerhetsdagen-17-9-2022/>

Hur ordnades Klient- och patientsäkerhetsdagen i Finland 2022?

Målet med dagen var att skapa dialog mellan klienter, patienter och yrkespersoner. Olika organisationer medverkade aktivt i arrangemangen, bl.a. genom att informera på sina webbplatser, i sina kanaler i sociala medier och i sina nyhetsbrev.

Centret och SHM sammanställde ett pressmeddelande som stöd för kommunikationen. I kommunikationen användes hashtagarna #WorldPatientSafetyDay, #AsiakasJaPotilasturvallisuuspäivä, #KlientOchPatientsäkerhetsdagen, #MedicationWithoutHarm, #LääkitysTurvallisissaKäsissä och #MedicineringITryggaHänder.

Många organisationer ordnade utbildning för sin personal. Inom EKSOTE innehöll personalens utbildningsdag föreläsningar om bl.a. riskläkemedel, avvikelser vid

läkemedelsbehandling, säker läkemedelsbehandling i hemmet och på enheter för socialvård samt en översikt över arbetet för säker läkemedelsbehandling på nationell nivå. I Norra Savolax sjukvårdsdistrikt behandlade utbildningen för yrkespersoner bl.a. uppdaterad läkemedelsbehandling, digitalisering inom läkemedelsbehandlingen, presentation av VARO-kursen och kunskaper om psykofarmaka. Inom Österbottens välfärdsområde deltog de ansvariga för läkemedelsbehandlingen i en utbildningseftermiddag om säker läkemedelsbehandling av diabetes. Satasairaala ordnade en klient- och patientsäkerhetsutbildning om bl.a. auditering av säker läkemedelsbehandling, farmaceutmottagning, medicinteknisk säkerhet och patientsäkerhet i simulationer. HUS startade i sin tur ett helt kampanjår om säker läkemedelsbehandling, under vilket man kommer att ordna flera utbildningar som stöder det praktiska arbetet. Birkalands sjukvårdsdistrikt deltog i firandet bl.a. genom att presentera postrar om projekt eller studier med anknytning till säker läkemedelsbehandling.

Flera organisationer ordnade också program för klienter och patienter. Siun sote ordnade en kundkväll där temat diskuterades ur olika synvinklar av den ledande överläkaren, patientombudsmannen, öppna apotekets provisor och en expert på säker läkemedelsbehandling. Många organisationer besökte också till exempel sjukhus eller hälsovårdscentraler för att träffa klienter och patienter och diskutera säker läkemedelsbehandling med dem. Så till exempel i S:t Michel, där sjukhusapotekets personal gav läkemedelsinformation i sjukhusets aula, och inom Österbottens välfärdsområde, där experter på patientsäkerhet delade ut LOTTA-listor och läkemedelslistor på många olika platser. Inom Sosteri delade experter på patientsäkerhet och läkemedelsbehandling ut information om uppdaterad läkemedelsbehandling och om klientens delaktighet. Bland materialen fanns bl.a. Kontrollistor för läkemedelsadministrering, Turvallisen lääkehoidon ohje ammattilaisille och Kontrollistor för lyckad medicinering. Inom KEUSOTE ordnades två evenemang för allmänheten kring säker läkemedelsbehandling, i vilka yrkespersoner inom farmaci, lokala apotek och KEUSOTE:s klientvägledningseenhet medverkade. Inom vissa organisationer utdelas hedersomnämningen för förtjänstfulla insatser för klient- och patientsäkerheten. Till exempel inom KEUSOTE utdelades klient- och patientsäkerhetserkännanden till personer som gjort förtjänstfulla insatser och i Kainuun sote premieras årets klient- och patientsäkerhetsgärning 2022.

I år deltog också de öppna apoteken i klient- och patientsäkerhetsdagen till exempel genom att dela ut LOTTA-listor, läkemedelslistor och information om tillförlitliga källor för läkemedelsinformation samt genom att informera om temat i sina medier och till exempel på reklamtavlor på apoteken.

Finlands apotekareförbund bidrog till det regionala arbetet genom att informera apoteken om dagens teman och dela ut material via Extranet-tjänsten. Dessutom publicerade förbundet blogginlägget "Lääkitysturvallisuus on yhteispeliä" i sin tidning Apteekkari. Finlands apotekareförbund ordnade också i samarbete med Finlands Farmaciförbund och Farmaceutiskt lärocenter webinarier "Yhdessä olemme enemmän" för yrkespersoner inom farmaci. Temat var hur yrkespersoner inom hälso- och sjukvården samarbetar för en säkrare läkemedelsbehandling.

På internationella patientsäkerhetsdagen den 17 september publicerades också en VARO-kurs om säker läkemedelsbehandling. Kursen ingår i LOVe-kursutbudet och har utarbetats vid Kuopio universitetssjukhus. Den som avlägger kursen får grundläggande kunskaper om säker läkemedelsbehandling och de faktorer som påverkar den.

Webbinariet "Medicinering i trygga händer"

Klient- och patientsäkerhetscentret ordnade i samarbete med SHM och andra aktörer ett nationellt webinarium på temat "Medicinering i trygga händer" torsdagen den 15 september

2022. Vid planeringen ansågs det vara viktigt att webinariet riktas till såväl klienter och patienter som till yrkespersoner, för att utveckla dialogen dem emellan.

Det föreslogs att alla får ta del av verktyg som stöder en säker läkemedelsbehandling. Dessutom ansågs det vara viktigt att alla parter som är involverade i läkemedelsbehandlingen bidrar med sitt perspektiv, dvs. såväl läkare, sjukskötare och farmacieexperter som patienter, klienter och anhöriga.

Ordförande för webinariet var **Carita Linden-Lahti** från HUS och **Marianne Kuusisto** från Klient- och patientsäkerhetscentret.

Webinariet öppnades av social- och hälsovårdsminister **Hanna Sarkkinen**. Anföranden hölls också av forsknings- och utvecklingsexperten **Johanna Jyrkkä** från Fimea på rubriken *Redskap för säkrare läkemedelsbehandling*, överläkaren **Heikki Virkkunen** från Institutet för hälsa och välfärd på rubriken *Kanta-medicineringslistan, Mot en säkrare läkemedelsbehandling*, koordinatör för säker läkemedelsbehandling **Terhi Toivo** från Birkalands sjukvårdsdistrikt på rubriken *LOTTA-listan kartlägger riskerna vid läkemedelsbehandling av äldre* samt apotekaren **Mika Wallin** från Kauhavan ykkösapteekki på rubriken *Läkemedelskortet är ett nytt yrkesredskap. Hur kan läkemedelskortet användas som stöd i arbetet?* Ett patientinlägg med rubriken *I samarbete med patienten* hölls av **Anna-Greta Tiira**.

Utöver anförandena innehöll programmet en paneldebatt på temat *Uppdaterad läkemedelsbehandling*. I panelen deltog sjukskötaren inom hemvården Kati Tikka från EKSOTE, patienten/klienten Sarita Maja-Hellman från Pensionstagarnas centralförbund, sakkunnigöverläkaren inom patientsäkerhet Hanna Kuusisto från TAYS, provisorn Milka Lohtaja från Rödbergens apotek och avdelningsfarmaceuten Nelli Kaasalainen från HUS. Varje paneldeltagare diskuterade en uppdaterad läkemedelsbehandling ur sin egen synvinkel.

I webinariet deltog sammanlagt över 600 åhörare och utgående från responsen fick det betyget 4,4 på skalan 1–5. En inspelning av webinariet fås på begäran på adressen noharm@ovph.fi.

Kommunikation

Aktörerna informerade om dagens tema på sina webbplatser, i sina nyhetsbrev och i sociala medier. Centret sammanställde i samarbete med SHM ett pressmeddelande som stöd för kommunikationen om dagen.

Exempel på kommunikation:

- https://stm.fi/-/laakitysturvallisuus-esilla-maailman-potilasturvallisuuspaivana?languageld=sv_SE
- <https://www.fimea.fi/web/sv/-/den-nationella-klient-och-patientsakerhetsdagen-firas-17.9.2022>
- <https://www.laakarilehti.fi/terveydenhuolto/maailman-potilasturvallisuuspaivaa-vietetaan-lauantaina/>
- <https://www.medi uutiset.fi/debatti/miten-varmistetaan-etta-laakitys-on-turvallisissa-kasissa/30f406a4-02e9-4c64-8400-02616795e1b7>
- <https://www.superliitto.fi/viestinta/ajankohtaista/maailman-potilasturvallisuuden-paivan-teemana-laakitysturvallisuus-ilmoittaudu-webinaariin/>
- <https://www.apteekkari.fi/uutiset/laakitysturvallisuus-keskiossa-potilasturvallisuuden-teemapaivana.html>
- <https://www.apteekkari.fi/blogit/laakitysturvallisuus-on-yhteispelia>
- <https://www.facebook.com/tunnelaakkeesi/posts/1786003811517993/>

- <https://www.siunsote.fi/-/maailman-potilasturvallisuuspaiva-17-9-2022>
- <https://www.keusote.fi/2022/09/12/asiakas-ja-potilasturvallisuuden-teemaviikko-lahestyy/>
- <https://www.essote.fi/potilasturvallisuuspaivaa-vietetaan-17-9-teemana-laakitysturvallisuus/>
- <https://pajat-sote.fi/maailman-potilasturvallisuuspaivan-teemana-on-laakitysturvallisuus/>
- <https://www.kymsote.fi/fi/maailman-potilasturvallisuuspaivaa-vietetaan-17.9>
- <https://osterbottensvalfard.fi/ar-din-lakemedelslista-uppdaterad-medicineringsakerheten-uppmarksammas-pa-den-internationella-patientsakerhetsdagen/>
- <https://suomenkatiloliitto.fi/moka-on-mahdollisuus/>
- <https://www.laaketietokeskus.fi/laakitysturvallisuus-tarkeaa-vuoden-jokaisena-paivana>
- <https://www.pvk.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset-ja-tiedotteet/2022/maailman-potilasturvallisuuspaivan-teemana-laakitysturvallisuus/>
- <https://www.almatalent.fi/juridiikan-ja-talouden-uutiset/laakitysturvallisuus-esilla-maailman-potilasturvallisuuspaivana/>
- [https://www.tays.fi/fi-FI/Maailman_potilasturvallisuuspaivaa_viete\(157365\)](https://www.tays.fi/fi-FI/Maailman_potilasturvallisuuspaivaa_viete(157365))
- [https://www.sairaanova.fi/fi-FI/Oma_laakityslista_on_tarkeaa_pitaa_ajan_\(66117\)](https://www.sairaanova.fi/fi-FI/Oma_laakityslista_on_tarkeaa_pitaa_ajan_(66117))
- <https://www.lapuansanommat.fi/uutiset/apteekissa-autetaan-oman-laakelistan-kirjaamisessa-6.1.62003.751f4cc143>

Belysning

Under planeringen beslutade vi, att även om det övriga programmet i huvudsak ordnades under veckan, skulle byggnader och monument belysas först på den egentliga dagen lördagen den 17 september 2022. Centret skrev anvisningar om belysningen till deltagarna.

Belysta objekt som anmälts till centret (listan kompletteras):

- Vägg invid huvudentrén till centralsjukhuset i S:t Michel samt flaggstängerna mitt emot och stadshuset i S:t Michel
- SuPers kontor
- Vasa centralsjukhus H-hus och gång- och cykelbron över Alskatvägen
- Centralsjukhusets huvudentré inom Siun sote
- Huvudcampus vid TAYS
- Entrén till det nya sjukhuset i Kajanalund
- Äppelträdsallén i Hyvinge